

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә ын арратәус әр а «А снымедиа»

2024 ш. октябрь 24 № 81-82 (21 588)

Ацхыраарей адгыларей

Ацсны – Урыстәыла

д Ацсны Апыза-министр Александр Анқәаби Урыстәыла аекономикатә рфеиара аминистр ихатыпуаф Дмитри Вольвачи аилацәажәара еицымәпыргейт Ацсны асоциал-экономикатә рфеиара азцаарақәа ирызкны.

Аилацәажәара иалахәын Апыза-министр ихатыпуаф, афинансқәа рминистр Владимир Делба, Апыза-министр ихатыпуаф, аекономи-

ка аминистр Кристина Озган, Ацсны икоу Урыстәыла ацхаражәәә Михаил Шургалин, Ацсны икоу Урыстәыла ахәахәтрәтә хатарнак Зарина Кобесова.

Урыстәылатәи аделегация иалоуп аекономикатә рфеиарей аенергетикей Рминистррақәа рхатарнакқәа.

Аганқәа рылацәажәеит Ацсны ахәынқарратә усбартақәеи, Урыстәылатәи Афедерация аекономикатә рфеиара Аминистррей, ахәынқарратә усхәарта «Краснодаркрайгосекспертизей» русеицура Арегламент аитакрақәа ралагалара иамадоу азцаарақәа. Уи рызкуп

Ацсны асоциал-экономикатә рфеиаразы Аинвестициатә программақәа инарымаданы идыргылауа аобъектқәа рыхәпса ахынзаиашоу агәәтара.

Иазызырәын аинформация: Ацсны Ахәынқаррей Урыстәылатәи Афедерацияей рыбжьара авиаеимадара аиташьақыргылар апрокект ианагзашьоу азы; 2022-2025 шықәсқәа рзы Ацсны асоциал-экономикатә рфеиара Ахәынқарратә программа анагзара азцаарақәа рганахыла асоциал-экономикатә усеицуразы Аиҳабырбжьаратә комиссия ацхатәәәә рықәтарала ирыдыркылаз анапынцәқәа ирынагзашьоу.

Аилацәажәара иалахәыз рзатгылейт: Урыстәылатәи Афедерацияей Ацсны рыбжьара азеицш социалтә, аекономикатә қыпшылар ашьақыргылар Апрограма анагзара амәапысшыә; асоциал-экономикатә рфеиара ахықәқәа рзы, убрахь иналатцаны аидгыларей стратегиала аиқызарей рзы Урыстәылатәи Афедерацияей Ацсны Ахәынқаррей рыбжьара Аиқәышахәтра арфеиара иазкны ирыбжьартақәа аиқыршахәтрақәа рынагзаразы 2024 шықәсазы афинанстә цхыраара азцаарақәа; абиуцеттә инвестицияқәа рынагзаразы, аинвестициатә усура адгыларазы 2024 шықәсазы афинанстә цхыраара.

арра-царатә усура зтәқдхықәу ауаа ируалуп араионтә анапхьаратә комиссияқәеи Ақәа ақ. анапхьаратә комиссияқәеи реилатәарақәа рахь инарыпхыауа адырра рытара, уахь рнеира.

Афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра иадцоуп Ацсны атәылауаа арраматцурары рнапхьара иадхәлоу аусмәапгәтәқәа рынагзаразы рхатарнакқәа анапхьаратә комиссияқәа рахь рынашьтра.

Агәәбзиарахьчара Аминистрра аныпәи ианцоуп анапхьаратә комиссияқәа рахь инарышьтырц инарыпхыауа амедицинатә гәәтара рахыжьыразы ахәқымцәә-аспекциалистқәа.

Адцәа анагзара ахылапшра адцоуп Ацсны атәылахьчара Аминистрра.

Казмини Ацснытәи аделегация ахатарнакқәеи рылацәажәеит акриминалисттә Кәшақәа өганктәи русеицура хра злоу азцаарақәа, иара убас Ацентр ашьағала Ацсны афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра аусзуәәә атара дыртара.

Аминистр иабжьағә хада Инал Маршьан хадара ззиуа Ацсны афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра аделегация иалоуп афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра аексперт-криминалисттә центр аиҳабы Руслан Дбар, аекспертиза чыдақәа рекперт хада Адамыр Аргәын, иара убри ақәша аексперт Баграт Зантәрия.

Мрәташәара аеазышәарақәа

Апресс-конференция акны

д Мрәташәаратәи атәылақәа Урыстәыла иафәагыланы «ақбатәи афронт аартра» аганахыла аеазышәарақәа ишырқәамтцау, Ацсни Аахыт-Уацстәылеи ркны атагылазаашьа ашьақәкыра шыртау.

Абри атәи иҳәеит Урыстәыла адәнықәтәи аусқәа рминистр Сергей Лавров аилацәажәаратә регионтә платформа «3+3» аилатәара аиҳышәалақәа ирызкызы апресс-конференция аан, – иаанацхауеит Спутник.

«Қыртәыла хазыхынхәуазар,

апроблема гәғәқәа ируакны икоуп Урыстәыла аганахыла ақбатәи афронт аартразы Мрәташәара еицырдыруа аеазышәарақәа. Зызбахә сымоу, Ацсни Аахыт-Уацстәылеи ркны атагылазаашьа атцшәара, Қыртәылеи исуверентәу абарт аф-хәынқарраки рыбжьара аизықәазашьақәа амца рыцратара ауп. Хара арака иаабо ашәартарақәа реиҳарак зыдхәлоу Мрәташәара агәтәқәа роуп. Урт азкуп абрака иахынзауа дара рнырра ашьақыргәгәара, рапхьаза иргыланы Аладатәи Кавказ атәылақәеи ххәынқаррей зинла еиқараны, хырхара аланы русеицуразы Урыстәылатәи Афедерация алшарақәа рытцшәара», – иҳәеит Лавров.

Москва агәаанагара

Аицәажәарақәа рыламталазы

д Москва агәаанагарала акырза атәнакуеит ақыртәу-ацсуеи ақыртәу-аахытцәуацстәылатәи ахәақәа иахырыпну атагылазаашьа аицәәтарыхь икылызгауа апровокацияқәа ралмыршара.

Абри атәи азгәәтоуп адипоматиатә усхәарта ахада ихатыпуаф Михаил Галузин, Аахыт-Кавказ ақны ашәартәарей атышәынтәаларей рзы жәларбжьаратәи Женеватәи аицәажәарақәа ООН ақнытә рыцхантәәә Цыихан Султаноғлы, ОБСЕ-и Евроеидгылей рделегацияқәа рлаҳәылацәеи реицыларә

алтшәәқәа рыла Урыстәылатәи Афедерация адәнықәтәи аусқәа Рминистрра адырратара.

«Урыстәылатәи аган инатцшыны иазаатгылт абарт аицәажәарақәа раан аусура ахырхартә хадақәа хшышәышьтра шыртутәу, Ацсни Аахыт-Уацстәылеи ршәартәадара алыршаразы. Инатцшыны иарбоуп ахәәқәа иахырыпну апровокацияқәа ралмыршара», – адырратара Картеит Аминистррафәи.

Абри инаваргыланы, аганқәа рылацәажәеит хазну ашықәс ноиабр алағамтәзы иазгәәтоу изаамтаньтәу Женеватәи аицәажәарақәа хра злоу рызцаарақәа.

Аусхәарта ахада ихатыпуаф Михаил Галузин Аахыт-Кавказ ақны ашәартәарей атышәынтәаларей рзы Женеватәи аицәажәарақәа рыцхантәәәә, Евроеидгыла ахатарнакқәеи ркны хра злоу азцаарақәа шытхны дрылацәажәеит.

Тагалан аррахь рнапхьаразы

Адцәа

«Арратә тәқдхықәразы», «Атәылахьчаразы» азакәанқәа рышьағала, «Ацсны Ахәынқарра атәылауаа 2024 шықәса октябрь-декабрь рзы арраматцурары рнапхьарей арраматцура иахысуа атәылауаа рхы рақәиттәрей рзы» 2024 шықәса сентиабр 19 азы Ацсны Ахада Иуспқа анагзаразы Апыза-министр Александр Анқәаб Ацсны атәылауаа октябрь-декабрь азы арраматц-

зурахы рнапхьара иазкны адцәа инапы ацаиөит.

Ацсны атәылахьчара Аминистрра аныпәи ианцоуп 2024 шықәса октябрь-декабрь рзы Арбыр Мчқәа рахь атәылауаа рнапхьара алыршара, арраматцурары анапхьара иадхәлоу аусмәапгәтәқәа азеицш напхгарей ахылапшрей рытара.

Ақәа ақалақы араионқәеи рхадарақәа рнапы ианцоуп «Арратә тәқдхықәразы» азакәан адцәқәа инарықәыршәаны анапхьаратә комиссияқәа реиқәаара. Ақытәқәеи ахаблақәеи рхадарақәа реиҳабәцәә,

Аусеицура адышәа

Аиамадарақәа

д Ацсны афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра аделегация атаит Урыстәыла афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра аексперт-криминалисттә центр.

Урыстәылатәи Афедерацияфәи Ацсны афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра аспециалистқәа рықәаара апрограмафәи иазыпхьагәәто-

уп Урыстәыла афәндүқәтәи аусқәа Рминистрра аексперт-криминалисттә кәшақәа русура аилкаара. Урт идырбахоит аматериалқәа, амадәашьарқәа, алыхымтәқәа рытцаразы, акомпьютертә, арадиотехникатә, автотехникатә, абылра-техникатә експертизақәа рганахыла апхьагыларә змоу аусадуламтәқәа, апсихфизиологиатә тцәарақәа.

Урыстәыла адәнықәтәи аусқәа Рминистрра аексперт-криминалисттә центр аиҳабы Вадим

Аекономика Аминистррафәи

Аицыларә

Урыстәыла анагзаратә мчра афедралтә усбартақәа рхатарнакқәа рделегация Ацсны икоуп, – иаанацхауеит аекономика Аминистрра апресс-мацзура.

Аекономика Аминистррафәи имәапысит Урыстәылатәи Афедерация аекономикатә рфеиара Аминистррей, Афедралтә хазалхратә матцзурей, Ацсны Ахәынқарратә хазалхратә еилаки рхатарнакқәа реицыларә.

Аилацәажәарафә иазгәәтан 2025

шықәса ианвар 1 инаркны Ацсны Ахазатә кодекс амч аиура инамаданы адәныкаекономикатә усура иалахәу цықәа сларада риасразы атагылазаашьақәа рацтара акырза шатцанакуа.

Аицыларә иалахәыз рылацәажәеит акодекс адкыларә иахылфәиауа азакәанпқарақәа рызықәтарә иамадоу азцаарақәа жәпақы.

Ацсны ахазалхратә еилакы ахантәәфәи актәи ихатыпуаф Алиас Лабахәуа имәапырғахыоу аусура атәи реиқәеит. Азкәанпқарақәа аус рыдуларә иафәуп.

Нхытц-Уацстәылатәи атеатр – Ацсны

Акультуратә ейтәнеиаира

Наира Сабекиа

д Арт амшкә рзы С.Чанба ихьз зху ахьынтқарратә Апсуа драматә театр асценәчәи идырбан Нхытц-Уацстәылатәи В.Тхалсаев ихьз зху адраматә театр аспекталькәа өбә. Урт аратә иаит ирымз аащыралә. Изгаатәтәуп, С.Чанба ихьз зху Апсуа театргы агастрелькәа рыманы Аахытц-Уацстәыла акырынтә ишхакъо.

Нхытц-Уацстәылатәи театр актәи амшазы идыргылеит Улиам Шекспир итрагедиа «Король Лир». Ақарыргылаө Гиви Валиев.

Дахьыкәзаалак – баөхатәрала, кәзарала

Едуард Иасон-ица Нанба – 75

д Едуард Иасон-ица Нанба – Р.Ць.Гьымба ихьз зху Апснытәи ахьынтқарратә филармония асолист, Ацсны жәлар рартист, Краснодартәи атылаөаца акны Апсны ахатарнак чыда. Далегит Карттәи ахьынтқарратә консерватория, аус иуан ашаөхәарәи ақәашарәи рхьынтқарратә ансамбль акны.

бис, ацсуа культура Краснодартәи атылаөацацәтә центр «Апсны» ахан-тәаөщы дьикан.

Едуард Иасон-ица Кәбан инхо Апсны атылауаа азәыршы ацхьраара ритахьан, амилатқәа рхәо-уеикәашәара аиқәырхаразы, Краснодартәи атылаөацаи Апсны

Ажәытә хьбра ахаөера

д Иахьа Апсны араионкәа ирыцаркуа аытқәаа ирыгу ирыбоу мачым. Урт иреиуоп азы, амәақәа ухәа еиуеицшым апроблемкәа. Убартқәа зегъы хьсаб рзуны Апсны аналхгара ила-рылшо ала аытқәаа ацхьыраара рьршоит.

Очамчыра араион аналхгара рыбзоурала Тхьына ақтын аиташьақарыгьыларә нап аркын ақытә аналхгара зыфноу ахьбра. Ари ахьбра ргылан 50-60-тәи ашыкәкәа рзы. Аибашьра Кәлаанза ахьбра ак-

руа, Кәыгарыла ацдәбыргхатә аа-лырпшуан.

Аспекталь «Король Лир» иалыр-каахьейт цшь-номинациякәа рыла «Ахьтәи маска», «Иреиғу ацхәыс проль», «Иреиғу ахатә ироль», «Иреиғу аспекталь», «Иреиғу арегиссиор».

Аөбатәи амшазы Ауапс театр Апсны рыкәгыларакәа хдыркәшеит аспекталь «Овод» ақарыгьыларала.

Чыдалә, Етель Лилиан Воинич лроман ацшыәәла еитәганы хазы шәкәны итрыжкьейт. Ицшәытәым аспекталь «Овод» ахәапшраз иа-из хтеатр ду ахьындьиртәауаз.

Аспекталь аөы зегъ реиха да-лукауеит афьрхатә Артур Бертон, уи илахьынтә уагьыланахалоит, цша рымазам иара игайтқәақрақәа, уи ицстазараө ипылөит ачархәарагы, алибмақарагы еихә бзиа иибө, дзыкәгәыгуа ауаа фьейнтәгы.

Аспекталь икәыргылеит икәы-ршу, аха еицырдыруа арегиссиор Ельдар Трамов. Ароль хада – Феличе Риварес ироль дьхәмарит Аахытц-Уацстәылеи, Кабарда-Бал-кариеи ркны зәапсәзтәыз артист Гиви Валиев.

Ари аспекталь убри акынза кәөиарала икәыргылан акраамта ахаагшша рапәеиНкәыжкәа еих-сытуамызт.

Зегъы рзы игәәхаара дууп хә-ешьаратә жәларкәеи хәцсуа театр-ри ркультуратә еицдәарақәа, ре-иганыөара. Атыхәтәан асценәхь ихәлеит хактиорцәа хәтәрәқәа, Со-фа Агәмаа, актиорцәа фәрацаа, урт ашәт шытцдәрақәаи әезеиґышәа-рақәеи рыла ихдыркәшеит хашьцаа рыкәгыларә.

Хәтәкәхәла хәасәәә. Ауапс те-атр драматә ирхәеит даргыкә Ап-суа акрамеатә театр агастрелькәа ишырзыцшу.

Акацәара иаиааиз

Аөейцш ахьзала

д Арт амшкә рзы 31 шыкәса зхытцүа Кабарда-Балкариатәи атыңцха, ашьахалаө Алина Пекова дхәлеит Гималатәи ашь-хеибаркыраөы иреихәу акацәа-ра хәа ипхьзәу, зыхаракыра 8027 м. иназо Шишабангма. Убри алагы Алина драцхьатәи-хейт Урыстәыла атылауаа аду-неаөетәи иреихәзу акацәа-рақәа 14 ирхалаз. Арт аөөан тзылссәауа акацәарақәа зегъы ирхалахьоу, адунеи ахьтә зынзә, х-өык ахәса зхыцхьазараөы ийоу 40-өык роуп.

Алина Пекова иаххысыз 2023 шыкәса иалагзаны адунеи аөы ихаракзоу акацәарақәа 8 дырха-лахьан.

Аөеыхәқәа рыла

Абаөхатәра хараки

д Октябрь 15 рзы Тьркәтә-ла, Сақариа ақалакә, ақазартә «Сәнтйир» акны иаитит жәларб-жьаратәи ацәыргәкәцәкәа.

Әажәижәәба инареихәны ацәыргәкәцәкәа ирылахахахьоу, урт ркны имачымкәа апхьахәтә хәмтәкәеи апремиякәеи ирыцсә-

хәхьоу, хьынцьуаа ирхәтарнаку, еицырдыруа асахьатхьы Меґин Ашәба хәталәти ицәыргәкәцә ата-аөцаа гәәхәарыла ирыдыркылеит.

Амшын нырцә инхо хьынцьу-аа рыхьтә имачым збәөхәтәреи кәзарәи рыла зыхьз хара ина-өхьоу ауаа. Убарт дыруазәкүп Меґин Ашәбагы. Арака ицәыргоу аусумтқәа зегъы аихә цьыхәкәа рыла мацара еиқәыршәоу нап-кымтқәаоуп. Ахәапшөы даара ицье-ишьярта, насгы гәыбгыла идимкы-ларц залшом. Урт аказа ибаөхәтәра шхаракзоу шыақадьиргәгоит.

Ацәыргәкәцә аартызаәуеит но-ианбр 5 ркынза.

А.Бзыцба

Мыкә азиас уаанза ихьз икнахәу ацха азы иахьагәз акнытә, фьц ацха рзыхьцән. Иара убас ари ахәблак-ны напы аркүп афымцәамғанга ацәәхәкәеи ашьақәаи реитарөы-цра.

Тхьына ақытә иалсуа Мыкә ази-ас амшцәгәкәа раан ианхьытцүа айтхәста Канацоит. Ицназәзәау-еит ақытәө ихьу ацха ду ашьылы. Апсны аналхгара ркынтәи ацара азуоужьын азы айтхәста Канамцартә еицш, икәнагоу атехника наганы азыршьтра цсахьын, ацха ашьылы аргәтааразы. Иахьазы урт асурақәа хьыркәшоуп.

Хәбака шыкәса рапхъа Тхьына ақьтан фьц иргылан ашкол, илбыз атыңан. Ааигәа уи аштәө ахьчәкәа рзы ампыласьрта адыә мац Кәцән.

ша-лашо убла иаахьылоит.

Тхьына ақьтан Анчара ахабла

акны инхо ауаапсыра ахьынтқарра аналхгара рахь икарцәз ахәарала

Аскульптор қәыцш

Ақазарахь ашьаөәқәа

Алиса Гәажә-пґха

д Асахьатхьра – даара аин-терес зтоу, уаө дызгәылазало, дхьызху, дзырхьышуа занаатуп. Асахьатхьы игәәзыхәарақәа, ихьыцрақәа, апстазаара еиуе-ипцшым арганқәа иара ихатәы блала ишибө рныпшуйт уи шыгәы хьы-рәла ихьырчаны, еиөыбааны, ажаа-дә иаирцшуа, итиху асахьәкәа, ахәапшөы идиғало аусумтқәкәа.

Шамахамзар, дькәм зхәычра ашыкәскәа рзы асахьатхьра иазәлымхам, бзиа изымбо, аха ари азанаат бзиа абара мацара азхо-ны икәм. Сахьатхьык иахәсабала ауаөы ишьақәгыларәөы ихадаро-уп, иагхьымпадатәиуәп – абаөхәтәра иаша.

Асахьатхьы кәыцш Темур Ахәба, асахьатхьыцәа азәыршөы реипш, икәзара хацкирит афыхантә ала. Аха хәиөәжәәраан уи илзәгәе-итаз ала, афыхантә ақәамә-цама иацоу рашәоуп, ацшыхәкәа рапхәра, реиөыбаара ухәа анапәчы аагара ауадаөрақәа ацуп. «Хәтәла, сәра ас-культура ахьырхартә ахь сиасит, уи еихә исза-аигәаны, исыцаиуа изебе-ит», – ихәеит уи. Темур Ахәба 7 шыкә-

Аекология аиқәырхаразы

Агәықалалратә цәыргәкәцә

Саида Харазиа

д Октябрьмә 15 рзы Ақәа ақә-лакә ажәөтәхьбра «Акваториа» хәа иахьыштоу акны апрокет Colors of nation имәаңгәеит «Ажәөтә матәкәа рыпстазаара фьц, Иацдоуп...» захьзу амодқәа дырбара.

Аусмәаңгәтә Colors of nation 10 шыкәса ахьытра азгәтәара ахәәкәә

ххы хәрхон.

Хәиөәжәәраан асахьатхьратә цариуиртә апшьбатәи акурс студент инацшны илзәгәеит хәтәла, еи-цырдыруа асахьатхьы Валери Гам-гиа ибиуст ақатара андеиа Темур Ахәба ишизцәыртыз, ари аусумтә авторс дшамоу. «Сәра Темур аусумтә анхиркәша ашьтәхь, аформа ахьыс-хит, уи 2-3 мшы рыла икаүцо аус ауп», – ихәеит уи.

Атемақәа шпәлухуеи, насгы иар-бан темоу еихә иузааигәоу? – хәа азтәара иахтәз атак Кәто. Темур илзәгәеит: «Сьртәөы Амирән Ад-леиба атемақәа ансыди-ғәлалә йко-уп, инагзәтәу адтәкәа аныкоугыи, аха сәра сзы игәөысыршәоуп сгы ззыхәа, схәтә гәагхәралә иалхны аус здызуло атема. Атыхәтәнтәи аамтә-зы аус зды-зуло, сусумтқәкәа схәла иалысхуеит. Сеазысшәоит зхәтә-ра хараку, иара ус исааиғәоу ауаа рхәфсахьакәа раарцшра, рбиусткәа ақатара. Аибашьра атема ала аус аура, уи атема аарцшра сцәуәуа-даөуп, исцәыхьантоуп агәыршә иаз-ку аусумтқәкәа рацтцара».

Темури Аннари хәиөәжәә-раан илзәгәартәз ала, абиуст ақатә-раан рапхәа анышәәлш ахәрхәара артоит, аусумтә анхьиркәшахәлак агипс ала ихьроит, аус адырлоуп-ит, уи аштәхә ианбәлак, фьт-өйт ахәтәкәа амхны, аөнүцкәа итацәны инымхарц, игәылдыртәәауеит, иа-мырхьз ахәтәкәа нас фьц еибьтә-ны, идырпшөит. «Аскульптор абиуст аныкәитцә, зхәфсахьа аарпшу ауаөы икәшәа аныцшуа, илакта, ипшышәа ухәа еиқәырхәтәуп. Уртқәа зегъ Ка-зарыла дазиеины илзәгәеитроуп, еиқәырхәроуп, аус адиулароуп», – рхәеит ашыцьегы.

Темур иусумтқәкәа рыхьтә еихә иаликауаа ишреиуәуәгәеитит Ва-лери Гамгиа, Сер-геи Габелия, Тенгиз Кәыпраа ухәа ирызку аусумтқәкәа. Хәиөәжәәраан инацшны ихәе-ит ианду Фениа Цьынцьыли ацә-ри ишытцоз иыбьзә Давид Чкотеи ирызку аусумтқәкәа шапидәхьоу, Темур иажақәа рыла, игәы иақәәз ауаа рхәфсахьа аарпшра, рбиуст ақатара гәәхәара ицәыртыуеит лас-сы-лассы. Урт дыруазәкүп збиуст аа-игәа ихьиркәшә ацдәрауаө, Апсүтцә-аратә институт иихәбы Ардә Ашәба.

Аскульптор кәыцш иусумтқәкәа изныкымкаан ицәыргәкәцәхейт Апсны асахьатхьыцәа Реидгыла иатәу Ацәыргәкәцәтә зал хада акны. Аха, хәталәти иусумтқәкәа рцәы-ргәкәцә ииқәаара макьана изааөә-ны ихьызоит.

Ауаапсыра ркынтәи еизгәз аыь-нскәа апрокет алахьылацәа аөбатәи апстазаара рыртеит” – хәа азгәлтәит ақазаратә проект Colors of nation аналхгәәцәа руазәк Анна Савило-ва. Иара убасгы, А.Савилова да-зәатгьылеит, уаанза Гагра имәагы-суаз асахьаркыратә қәгыларәфәи аыьынскәа рхы ишадырәәхьаз. Уака аыьынс матәәла ихәәз асценәфәи икәаөз абәлерина лыкәашара иа-анарпшуан ауаа есыныи апсабара шьыркышыуа.

Адианерцәа ажәөтә матәкәа афьц пстазаара рызгәз иреиуо-уп: Rasario – Расида Лакоба, Асида Ахәба, Rusiko – Рүсудан Кобиакова, Cosmo Света, MSU fashion industry, Vintage&Co, Сандро Бигәәа, Анапәси – Лера Таркыи, Аруган Чьтәнаа, Ве-ра Ишикиан, Лиза Хашба, Love is Liza – Лиә Ибрагимова, Диана Делба.

Иара убасгы, аусмәаңгәтә иа-лахьыз агәәзыхәара змаз, алшәра рыман агәықалалратә аукци-он аөы изьыргә арт амәтәкәкәа раахәара. Уақәа еизган 200 нызыкь-логиә азтәареи аба аитәхархәә-леи рызхьарпшра хьқәкыс имәоуп. Ақазаратә усмәаңгәтәкәа рыла ап-сабара ахьчәра апроблема ах-шыөзышьтра азыуа акажәны йко-уп. Иара убасгы, ари ихәдоу усны икәлеит згәәбизара уашәөыроу әмоделькәа ралархәра.

Хәәа змам ақазара

Мехакы тәаала

д Асахьатхьра Урыстәылатәи Академия апрокет «Кавказ. Апе-ипш уадзыпхьыло (Кавказ. Пре-зятение будущего)» ахәәкәа иртәгзаны Кабарда-Балкариа ахтньықалакә нальчык арт ам-шкәа рзы имәаңгысит, зымехак акыр итбәаз ацәыргәкәцәкәа өбә. Урт ирылахьыи Апснытәи асахьатхьыцәагыи.

А.Л. Ткаченко ихьз зху аса-хьатхьратә Казара Кабарда-Бал-кариатәи әмузеи акны, аөар – асахьатхьыцәа (35 ш. иреиґам) III жәларбжьаратәи рконкурс-цәыр-гәкәцә аартын. Уи илахьын Апс-нытәи ақазәәә – Диана Нар-мәниәи (әкерәмика ала иаццоу «Гарцующий»), Идаөт Атрушеби (акрил ала инагзоу «Долгожите-ли») русумтқәкәа.

Кабарда-Балкариатәи амилаттә музеи акны иаартын Апснытәи асахьатхьыцәа Реидгыла ахан-тәөы Витали Цьениа искульпту-ратә усумтқәкәа рыла дызлахьыз, асахьатхьра Урыстәылатәи Ака-

А.Амацәа

Аконцертқәа мөағьыргейт

Алахьыцра зцыз

Стелла Сақаниа

д Ааигәа Карачы-Черкьестәи ахьынтқарратә ақашаратә театр «Меркурии» Апсны араионкәа ркны аконцертқәа мөағьыргон..

Апсны акультура аминистр аамтәла инапынцәкәа назьгзо Динара Смыр илзәгәлтәит, акон-цертқәа шдырбаз Ткәарчал араион Д. Гәлиа ихьз зху акультуратә хан акны, иара убас Очамчыра араион Р.Цәыцьба ихьз зху акультуратә хан акны. Уи илхәеит, апсүаа рзы ишгәәхәара дуу хәашаратә кол-лектив Апсны акышәаратә рьб-зоурала аконцерт ашкә имәахьытә ргәәлақазара шьтхьын.

Аконцерттә программакны инарыгон еиуеишымьз Нхьытц-Кавказтәи ақашаратәа, ажәөтә кәашарақәа. Ашәәкәа нарыгон: Рамина Китаева, Алиат Нулим-баев, Анжелә Мукова, Макладна Кәыцниа, Ольга Ковалиова ухәа азәырошә.

Илзәгәумтарц залшом, асце-наөы иқәгылөз ақәашатәа рьшәтәтәкәа шьблхьыгәз. Рка-зарә аөазара хәаркын. Урт актәи рыкәашара ахәапшәә аршанхон. Ақәашәөеи ашәәхәаратә рьб-зоурала аконцерт ашкә имәахьытә ргәәлақазара шьтхьын.

Ахьшыкыцәа «рчымазара»

Апхыз иалоу аус

Альбина Жыба

д Латбеи Смыр дшыкычыз инаркны ашәарыцацәа дрыцын. Ашкол ааныжыны урт ахьшыкәа рыкразы атыц чыдафы иахьезоз дцалон. Ақыта Приморское ахьшыкәа бзианы иамоуп. Ара «Зазулиа лхәы» хәа иахьашытоу атыц афы иахьагы игылоуп ахьшыкыцәа ркәалакәа. Ажәйтәан ари атыц ашәарыцацәа еимаркуан, иахьа ахьшыкәа икоуп х-шы зацәык хәуп, ихәоит Латбеи икәалахь снапхәауа. Мәыла иргылоу ахьбра уамак идуум. Иманшәалан икәадоуп. Пхәака адәкәа, ганха амшын агәы ухыцшылоит, ушьтахьа Афон уалапшуеит.

60 шыкәса цуеит Латбеи ари атыцахь даауеижьтеи ахьшыкәа. Уи атәы изыртцыз Рудик Хәгәышы иоуп. Иара рақһатәи ихьшы ари атыц афоуп иахьыкызыгы.

«Алақәа еипш ақәақәа еиқәатәан. Дара ибзиан. Капкин Слава хәа дыкан, уи истеит. Нас шәарыцара данцоз сигон. Иара иоуп хьшыла ашәарыцарагы сзыртцыз», - еитеихәоит Латбеи. Уи аамтәз «Быцши! Италейт!» - ихәан илаба икәтәаз икаршы архәмарра далагеит, аха ахьшы мыкшазеит. «Акы иахнагазар, калап», - ихәан, итыс шытахьа ақәала иаатцаигәлеит. Убри аан адәы дшыкәыпшыц дыкәыпшуан. Иара есышыкәса ахьшыкәа аамтә аиаанза, арахь дааны адәы ирыцкәоит. «Ара абла цары умазароуп, хара иубозароуп. Хара иумбар, ахьшы шытахьла икшар алшоит», - иацитцойт иажәабж Латбеи.

Ахьшыкәа аамтә алагоит нанхәа нахыс, ицоит абцарамзанза, икоуп пхынцкәынмзызгы ианыркуа. Ахьшы укырцыз акаршы кны ибжәтәуп, акаршы акәзар, уи ркуеит арцукәа рыла. Латбеи иахирбеит инапала еибитаз акаршыкыга. Иара арцукәа тапсаны иргылоит. Исофит хәа акаршы анааилак, акыга ашә акуеит.

«Акаршы наганы икәуртәоит арцукәа адефәхәаланы. Акрыфара ианалага, шыта уацәымшәан. Хымш-пшыымш алаба иашь-

цылароуп. Икәтәо ианалагалак, алақәа хәаны иаакауцоит, хыхь импшыртцыз, нас ахьшы ааиуазартгы, иабазом», - еитеихәоит Латбеи.

Акаршы шкәәазароуп ахьшы харантәи иабарцыз. Иара алақәа аумыркыр, апырра иакәатуеит, убри аан ахьшы шәаратәи абжы атгара иалагоит. Акаршы ала адыркуан арасацәа адырцабланы. Икан аехәыц ала ианырзахуазгы, аха еихарак асахтан аддырцаблөит. Иара изыкәтәоу алаба акәзар, ииашаза иказароуп. Иласызароуп. Латбеи икаршы рахәыц қацшыла алаба икәфаи-ихәеит. Убри аан арахәыц ирпшзаны икәадоуп. Иара ахьшы азы «амацәақәагы» инапала икайтцойт. Урт хкы-хкыла имоуп. Шьюкы асахтан иалхуп, егырт рахәыцла ипоит. «Аамтә ансымоу икастцойт. Нас изтаху ирыстоит. Уажәы ахьшы дырцшзозом, избанзар акацашыа рыздырзом. Иацсоу ахьшы пшзасароуп. Уи ацабаба абейт, аеацсанатәеит. Ашәапцызгақәа, ашцырха, зегьы ишахәтоу иамазароуп», - ихәоит иара.

Ахьшыкәа еиуеипшымы - ашәарыцацәа ашеж, аиқәатәа, акапш хәа еиоырдырауеит. Еихарак пату зкәырцо, излаехәо - акапш ауп, аха уи шыта аламала иубом, иказам рхәоит дара. Уи ашьтахь игылоуп ашеж.

Хшеицәажәоз Латбеи илапш нақәшәеит италан иаауаз ахьшы, акаршы архәмарра дшалагазцәкәа шытахьла иааны даеа хьшыкәа кшеит. Азыныказы икалаз сзеилымкааит. Латбеи икаршы ахь деихеит ашырхәа, аха уи аеартцасуамыт. Акацәа илахаз ахьшы акәзар, ихәып-зыпуа ипырпыруан.

- Абасгы калалоит, - ихәеит Латбеи. Икаршы иахьыз игәы ишалсыз убаратәи икан, аха убри аан ишанханы игылаз сара еихагы сеицәазар акәхарын.

- Бымшәан, итегь хәмоуп! - ихәеит дшышәарччо.

Ахьшы акацәа иаалганы ачабра илақәаны ишьтеит Латбеи. Сара исхәара изура сзымдыруа сгылан. Ицәгьан ари ахтыс ашьтахь, еицәа иацәажәара алагара...

«Ари агәәхәара ду снатоит. Уаха пхызла избоит аамтә анааилак. Акаршы скуеит, ахьшы, арцу ухәа абри хәфуп. Абна хәлоуп пхызлагы. Ари иузымхәышәтәуа

ибзиоу чымазароуп», - ихәоит Латбеи, хәицәажәара иацтауа. Убри аан икаршы фыц акәац айтоит, хәычык еишыцыларцыз, нас ирхәмаруеит, ишыпыруа гәаитарцыз.

Хара имгакәа хьшыкәа талан афеанахәхт. Сара уи збаанза Латбеи игәаитәхьан ақынтә икаршы ақәала иныцганы иаирбо далагеит. Ахьшы нахьыпран али-апси рыбжәара икшеит. Латбеи икаршы ақәалахь ицәахны акацәа илахаз ахьшы ахь днеит. Иикыз ахьшы шигәапхаз убаратәи, амцәыжәақәеи атчыхәеи аайдкылыны днахәапшуан, ишәыра ицәз аилахәагақәа аатыганы, ахьшы ашәапцызгақәа атара далагеит. Иеибытан даналга, атцәкәа рыбжәара алаба кнаханы икәиртәеит. Латбеи уи дацәажәауа, ажәа хаақәа нақәто ахы ишышыуан. Ахьшы зны итцраарц иалагеит, аха нас аеыртынчы ацшәма ихәапшуан.

Ахьшы убжәарцыз, зны унапы икәуртәароуп, нас ушьамхы. Ала иацәымшәартә икәатәтәуп. Зны ишәоит, ихагахоит, аха зегь акуп ишьақәгылоит. Ашәарыцацәа ахьшы анрыцәцалогы икоуп. Инеины атцәа хәракы икәтәоит, нас уацәгьежәуа ача, ма акәтагь арбо илбааугароуп. Имлеир уа ухалароуп. Ус еипш рмыхьырцыз шьюкы аедыкь атаны ишәарыцуеит, 20-25 метра аура змоу даеакала иахәәозар ашәәарахәыц иадфәхәаланы.

Ахьшы мышкы фынтә акрафәтәтәуп. Акәац, ма акәтагь артоит. Акаршыгы уысоуп. Убри аан унапы мызәзәкәа ахьшы ааигәара унеир кәлазом. «Ацыкахыш аакысыр ахьшы минутк ицсуеит. Хымш-пшыымш уи акрамфеит хәа хәаас иумкыр кәлоит. Иачхәуеит. Ахьшы акранафа, ирлас иубжәоит, ихәоит Латбеи.

Ахьшы анаурыштылак, ацсабарахь ихынхәуеит. Ахы ныкәнагартә икоуп, ишәарыцуеит.

Хьшыла ашәарыцара - ацсуаа иахтәу акуп. Ахьшы бжәа ала - ача, амцәагы, ардәына, ахәыхә, акәараса, ацаблык, абнакәты, икан ажәагы аныркуаз. Ахьшыкәа иртыпуп хәа ицхәазоуп - Цандрыпш, Хәшцсы, Лзаа, Бзыцта, Жәандрыпш, Цсырзха, Ешыра, Кындыг, Тамшы.

Ацсуаа апышәа бзиа рыман ахьшыкәа рыкрей, рыбжәарей рзы. Уи иарфеиет ахатәы лексикагы. Икоуп археологиатә пшәамацәкәа ахьшы асахьа антцаны. Иазгәатәтәуп, Апсны1993 шыкәсазы, итыцтыз рақһатәи апоштытәа марка, ахьшы асахьа шаныз.

Беслан Барганцәа Пицундәнтәи дааит Приморское ахьшы икырцыз. Уи аус ахь абзиабара ииркит иабду, Ианкәа Хәразия. «Ари цсыршыагоуп, чмазароуп. Ма ахьшы анышә уанатоит, ма уара ахьшы укуеит», - ихәоит иара дшышәарччо. Беслан хьшыла дшәарыцазом уажәы. Бзиа ибоит аоны еилахәаны, ипшзаза ианыкәтәоу. Аены иикыз ахьшыкәа хцә рахьынтә акы ихазы иаанижәуеит, егырт ифызцәа ирицоит. «Ахьшы абара, азара агәәхәара ду снатоит», - инацитцойт уи иажәа.

Уи амш азы Латбеи, Беслани, иркыз ахьшыкәа иреигьыз хәа ирыцхәазоз аоныка иргейт икәдыртәарцыз, егырт аурыштыт. Ахьшыкәа аамтә нцәанза дара ари атыцахь иаалоит ишәарыцарцыз. Рыцхыз иалоу аус лабфәба ианиарцыз.

Алшарақәа реизырхаразы

Ахәса IV рфорум

Саида Хәразия

д «Насыц змоу апхәыс, зхәатәы еикәшәо атацәара, атәыла гәгәа!» - абас еипш икоу аде-виз ала иалагеит Ахәса IV рфорум «Расцветай». Ари аусмәапгәтә мәапысуан октиабрмза 10 инаркны 13-нза, ақалакь Майкәап.

Уи Ауаажәларратә еиқәкаара «Адыгеи Ареспублика ахәса рхеилак» ахантәашы Галимет Ворокова лапхьарала, рхы аладырхәит Апсны Ауаажәларратә палата амазаныкәгаф, «Анацәа атынчреи асоциалтә иашарей рзы» ахантәашы Гули Кычыбеи, Ақәа ақалакь администрация атарадырра анапхгара аспециалист хада Викториа Хәырхәмали.

Афорум ахыкәкы адунеи афы ахәса рылшара анагзара, атацәара аргәгәара, рышьақәгыларәфәи ақәфарақәа риуразы ганрацәала ацхыраара рытара ауп. Уака ахәса ирылшон еиуеипшымы азцәарақәа рышьтыхра, актуалра зцоу атемақәа рылацәажәара, адырра цәулақәа

риура, апстазаара еиуеипшымы ахыр-хартақәа рыла иара убасгы ахәса реилазаарақәа аимадара фыцкәа рыбжәтара.

«Хфорум еиуеипшымы ақәрақәа ирытцаркуа ахәса рхы аладырхәыр рылшоит жәаф шыкәса инадыркны зыкәра неихьоу ркыннза. Иаххәап, ихафсыз ашыкәс азтәи афорум иалахьыз зегь реиха зыкәрахь инеихьаз 86 шыкәса лхытуан. Шыкәсқәак рақһа, уи ақалакьтә усмәапгәтәк ахәсабала иазхьыцын, аха уажәы ареспублика араионкәа рымацара ракәымкәа, егырт атәылақәа рыкнытәгы аделегациякәа рхы аладырхәыртә атагылазаашы икоуп» - хәа азгәалтәит Ауаажәларратә еиқәкаара «Адыгеи Ареспублика ахәса реидгыла» Майкәаптәи ақалакьтә Кәша анапхгәы Марианна Михайловскаиа.

Атыхәтәан аделегациякәа рзы Адыгеи Ареспублика Амилатә музееи, Асия Еутых лхытәы цәахыртәи ртәаразы аныкәарақәа еиқәкаан. Анафс афорум агала-концерт ала ихыркәшахеит, уака рақһаза акәны ауафы игәрагара, имч аизырхара иасимволны икалаз ашәа «Расцветай» гимнк ахәсабала еицынарыгзеит алахәцәа зегьы.

«Аиааира Ахрафә»

Жәларбжәаратәи атурнир

Аманда Анталаа

Ақәа ақалакь афы ихацыркхеит 1992-1993 шыкәсқәа рзы Апсны жәлар Рцынцәтәылатә еибашьраан итахаз Апсны ахьафәа ргәалашәара иазку ашьапылампыл мац азы аинвалидцәа рыбжәара «Аиааира

Ахрафә» хәа ахьз змоу жәларбжәаратәи атурнир.

Атурнир рхы аладырхәит Апсны, Кемерово, Барнаул, Крым ркынтәи акомандақәа.

Атурнир аартра иалахәын афари аспортти рзы Ахәынцқарратә еилакы ахантәашы ихатыпуаф Беслан Қарчаа, Апсны атәылахьчара аминистр ихатыпуаф Давид Бжәаниа, Апсны апаралимпиаатә еилакы апрезидент Леон Цәыцба, атурнир азбаф хада Виачеслав Александров.